

KURS 5 · ØKT 2

Kilde, sitat og tall

9. trinn

40 av 60 min

Uten KI, øvelsestekster på papir

Mål for økta: elevene kan sjekke en henvisning, et sitat og et tall mot kilden, og velge og begrunne en etikett.

Kort fortalt: hver gruppe får tre korte KI-svar: ett som viser til en lov, ett som siterer en kjent dikter, og ett med et tall fra SSB. Alle tre ser troverdige ut, og alle tre har en feil. Elevene finner kilden og sammenligner ord for ord. De skal gå ut av timen med at en henvisning eller et kjent navn ikke gjør et svar riktig. Man må gå til kilden og lese nøye.

Før timen

rundt 15 min

- Bestem om elevene skal søke selv på enheter, eller bruke kildeutdragene på papir.
- Skriv ut oppdragsarket og kildeutdragene, ett sett per gruppe på tre: [oppdrag-okt-2.pdf](#). Kildeutdragene brukes uten enheter, eller som reserve.
- Finn fram rutinekort og etikettkort fra økt 1.
- Med enheter: sjekk at [snl.no](#), [lovdata.no](#) og [ssb.no](#) åpner på skolens nett.
- Elevene trenger KI-loggen sin ([ki-logg.pdf](#) hvis noen trenger nytt ark).
- Les «Det du trenger å vite» under, og fasiten i fasiten for kurset (egen PDF på øktsiden).
- Åpne presentasjonen: [okt-2.html](#). Trykk N for å se lærernotatene under lysbildet. PDF-en er reserve hvis nettleseren ikke virker.

Det du trenger å vite

En god kilde er nær det den forteller om, sier hvem som står bak, og kan sjekkes. Lovdata har selve lovteksten. SSB har tallene, med år og tabell. Artiklene i Store norske leksikon er skrevet av fagfolk, og navnet deres står på artikkelen.

Gå til kilden. Elevene skal ikke spørre en ny KI om det første svaret stemmer, og ikke bruke et vanlig nettsøk som viser et KI-sammendrag øverst. De går rett til [snl.no](#), [lovdata.no](#) eller [ssb.no](#).

De tre oppdragene og fasiten:

Oppdrag	KI-svaret sier	Kilden sier	Etikett
1. Lov	Opplæringslova § 1-3 sier at elevene skal lære å tenke kritisk og bruke kunstig intelligens trygt.	§ 1-3 sier at elevene skal lære å tenke kritisk. Kunstig intelligens er ikke nevnt.	Delvis støttet
2. Sitat	Henrik Wergeland skrev «Du skal ikke tåle så inderlig vel ...».	Linjene er fra Arnulf Øverlands dikt «Du må ikke sove» (1936), og det står «må», ikke «skal».	Motsagt
3. Tall	Norge hadde 5 594 340 innbyggere 1. januar 2026.	Det er tallet for 2025. For 2026 oppgir SSB 5 627 400.	Motsagt

På oppdrag 3 kan du godta delvis støttet hvis gruppen skriver at tallet er riktig, men for feil år.

Poenget: oppdrag 1 og 2 viser til noe ekte, en lov og en dikter alle har hørt om. Det gjør svarene overbevisende. Oppdrag 3 viser en vanlig feil i KI-svar: et tall som var riktig, men er utdatert.

Slik går timen

Del	Lysbilde	Tid
Start: hva tror du?	1 og 2	3 til 5 min
Fakta: god kilde, tre vanlige feil	3 til 6	6 til 10 min
Praktisk: sjekk, etikett, hvor lurte svaret oss	7 og 8	14 til 18 min
Diskusjon	9	6 til 10 min
KI-logg	10	3 til 5 min

Lysbilde 11 er kilder, og trenger ikke vises i timen.

Start: hva tror du?

3 til 5 min **KJERNE**

Lysbilde 1 og 2. Ble KI-loggen fra økt 1 flyttet, gjør elevene den nå.

Ellers deler du ut en lapp til hver elev. **Si:** «Et KI-svar viser til en lov og siterer en kjent forfatter. Gjør det svaret mer til å stole på? Skriv det på lappen.» Lappen legges i konvolutten.

1. Fakta og info

6 til 10 min **KJERNE**

Lysbilde 3. Si: «En god kilde er nær det den forteller om, sier hvem som står bak, og kan sjekkes. Lovdata har selve lovteksten. SSB har tallene. I Store norske leksikon skriver fagfolk, og navnet deres står på artikkelen.»

Lysbilde 4. Si: «Ikke spør en ny KI om det første svaret stemmer. Den kan gjøre samme feil. Gå rett til kilden.»

Lysbilde 5. Si: «Tre vanlige feil i KI-svar: en henvisning som finnes, men ikke sier det svaret påstår. Et sitat med feil person eller feil ord. Et tall som er riktig, men for feil år.»

Lysbilde 6. Si: «Sammenlign ord for ord, tall for tall og år for år. Små forskjeller kan være hele feilen.»

2. Praktisk

14 til 18 min **KJERNE**

Grupper på tre. Hver gruppe har tre oppdrag. Hver elev har ansvaret for ett, men gruppen blir enige om etikettene.

Lysbilde 7. Trinn 1: sjekk (8 til 10 min). Del ut oppdragsarket, og kildeutdragene hvis elevene ikke har enheter.

Si: «KI-svarene er laget for å ligne ekte svar, og de har feil i seg. Fordel de tre oppdragene. Les KI-svaret, finn kilden, og skriv ned det kilden sier, ordrett eller med tall.»

Lysbilde 8. Trinn 2 og 3: etikett og begrunnelse (6 til 8 min). **Si:** «Bli enige om en etikett for hvert oppdrag, og legg etikettkortet ved. Skriv: Kilden sier ... Derfor ... Til slutt skriver dere én setning om hvorfor svaret virket troverdig.»

Se etter, og spør:

- Elever som stopper når de ser at loven og paragrafen finnes. Spør: «Står det om kunstig intelligens der?»
- Elever som godtar sitatet fordi Wergeland er en kjent dikter. Spør: «Hva sier kilden om hvem som skrev det?»
- Elever som ser at tallet finnes i SSB-tabellen, og setter støttet. Spør: «For hvilket år?»

3. Diskusjon

6 til 10 min

Lysbilde 9. Still ett spørsmål om gangen. La elevene tenke alene i et halvt minutt, snakke med den som sitter ved siden av i ett minutt, og si det til hele klassen etterpå.

- **Kjernespørsmål:** «Hvilken etikett passet, og hvorfor?» (Se fasiten. Begrunnelsen er viktigere enn etiketten.)
- **Utdyping:** «Hvorfor gjør en henvisning til en lov eller et kjent navn et svar mer overbevisende?» (Vi kjenner igjen noe ekte og slutter å sjekke.)
- **Utdyping:** «Valgte noen grupper forskjellige etiketter for samme oppdrag? Hvem hadde best begrunnelse?»
- **Utdyping:** «Hvor lang tid brukte dere på ett oppdrag? Hva betyr det for hvor mye vi rekker å sjekke?» (Vi rekker ikke alt, derfor velger vi det mest risikable først.)

4. Skrivning og refleksjon

3 til 5 min **KAN FLYTTES**

Lysbilde 10. Elevene ser på lappen fra starten. Så skriver de i KI-loggen:

- Dagens spørsmål: «Skriv etiketten og begrunnelsen for det oppdraget du hadde ansvar for.»
- «Nå tenker jeg...»
- «Jeg lurte på...»

Har dere dårlig tid, flytter du denne delen til starten av økt 3.

Misforståelser å følge med på

- At en henvisning er en kilde. Henvisningen må sjekkes, og den må si det svaret påstår.
- At et sitat er riktig hvis det høres kjent ut.
- At et tall er riktig hvis det står i en tabell. Året og hva tallet måler, må også stemme.

Tilpasning

- **Kort tid:** hver gruppe gjør ett oppdrag, og gruppene med samme oppdrag sammenligner etterpå.
- **Mer tid:** gruppen finner tallet for sin egen kommune i SSB-tabellen og skriver en riktig setning med kilde og år.

Kilder og kreditering

- Opplæringslova (LOV-2023-06-09-30) § 1-3, Lovdata, lest 12. oktober 2026.
- Store norske leksikon, «Arnulf Øverland», sist endret september 2026, lest 12. oktober 2026.
- SSB, statistikkbanken, tabell 07459, oppdatert 25. februar 2026, lest 12. oktober 2026.